

אור דניאל

עלון שבועי תורני
לע"נ הרה"ג ר' אברהם דניאל ב"ר משה שטרן זצ"ל

וארא תשפ"ב

י"ל ע"י

מכון 'חקי חיים'

ע"ש הרה"ג

ר' יהודה ישכר מרמלשטיין זצ"ל
מבטאר-טש

בראשות

הרב אלימלך שטרן שליט"א

ידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'

יצליח להפיל את היהודי לבאר שחת, אבל עם ישראל הקדושים אינם מתייאשים ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה'. מתפללים ומבקשים מהקב"ה 'אנו רוצים להיות יראי אלוקים לעשות רצונך בלבב שלם', אבל היצר הרע מפריע לנו בדרכנו, וכאשר התפילה באה מעומק הלב, כתוב 'וישמע אלוקים את נאקתם ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב.

לאהבה וליראה את שמך

אנו מתפללים מדי יום ביומו ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך מבקשים מהקב"ה שנוכה להיות קרובים אליו, וכן דוד המלך מבקש בתחנונים 'דרך שקר הסר ממנו ותורתך חננו' וכן יחד לבבי ליראה שמך, לכאורה צריך להבין מדוע צריך לבקש זאת, היעלה בדעת מי שבא לפני המלך בשר ודם יבקש ממנו, אני מקווה שאני לא ימרוד בך, ואני לא ירגיז אותך, הרי עצם הבקשה בעצמה זה חוצפה, כי איך יעלה בדעתך לעשות דברים נגד המלך ובפרט שנמצאים לידו, ואי"כ מה טעם יש לבקשות לפני השי"ת, אבל אנחנו כן מבקשים זאת, מפני שיש לנו יצר הרע שכל הזמן מבלבל את מוחנו ומפריע לנו לעבוד את ה' לכן אנו מבקשים שהקב"ה יעזור לנו להינצל ממנו, וכך הגמ' אומרת (קידושין ל) 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

מדת הרחמים

לפניי? אפשר לפרש בפרשת השבוע שהתורה מתחילה בלשון קשה וידבר אלוקים אל משה, לשון וידברי זה לשון קשה כמו שרשי"י מביא, וגם ידוע ש'אלוקים' זה מדת הדין, ומיד התורה ממשיכה ויאמר אליו אני ה', 'אמירה' לשון רך וכן שם 'הויה' זה מדת הרחמים, התורה רומזת לעם ישראל בפרשיות אלו שמדובר על מלחמת היצר, דעו לכם, מתחילים ב'עבודה קשה' לפעמים מרגישים שזה קשה מאוד וחלילה לפעמים רוצים להתייאש, אבל התורה מבטיחה שכאשר תעבור את הקושי של ההתחלה תזכה ל'ויאמר אליו אני ה' תזכה לאמירה רכה ורחמים, שעסק התורה והמצוות יהיה לך אמירה רכה, משל לאדם שבהתחלה לא אהב לשתות יין, אבל אחרי שהתרגל לכך, הרגיש את הטעם ולא רוצה בשום פנים ואופן להיפרד ממנו, וכאשר אדם הולך בשביל שקשה ללכת בו וממש מתאמץ בקושי, אבל יודע הוא שעוד קצת מגיעים למקום שמקבלים שם יהלומים, אז בתחילת הדרך הולך הוא בשמחה שיודע שהקושי זה רק בהתחלה, ובזכות זה זוכים ל'ויודעתם כי אני ה', זוכים לקבל ידעת אמיתית של קרבת ה'.

'וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתני להם... ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלוקים וידעתם כי אני ה' אלוקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים'. רש"י: 'דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעתה להם הזה, ויאמר אליו אני ה', נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני.

כל התחלות קשות

בשעת קבלת התורה הקב"ה אומר 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ' (שמות י"ט), רש"י מביא את דברי המכילתא 'ועתה – אם עתה תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך שכל התחלות קשות'. כלומר הקב"ה אומר לעם ישראל אני נותן לכם מתנה גדולה מאוד שזה התורה הקדושה, אבל אני אומר לכם מראש שתדעו 'שכל התחלות קשות', אבל אל תתייאשו אחרי שעוברים את המחסומים של הקשיים של עסק התורה וקיום המצוות, 'מכאן ואילך יערב לכם', תרגישו בתורה הק' את המתקנות הגדולה ביותר.

אחריתך ישגה מאוד

'והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאוד' (איוב ח), דורשים חז"ל 'צדיקים תחילתם ייסורים וסופם שלוה, רשעים תחילתם שלוה וסופם ייסורים', וזה מדובר גם בעבודת ה' שהצדיקים כל כך שואפים להיות מושלמים בזה, אבל זה בא להם מתוך קושי גדול, ואדרבא בזכות הקשיים שהם מתמודדים בהם, והם מתגברים על כל המכשולים, זה בעצמו נותן חיסון לא להתרגש מכל מפריע שיש, ואז כאשר הם מתעלים יותר ויותר, אין מאושרים יותר מהם בעולם, התורה והמצוות הם בשבילם הדבר הטוב ביותר שיש בעולם, ומרגישים הם כמו הדגים בתוך הים שיודעים הם שאם יעלו ליבשה לא יהיה בהם חיות כלל וכלל, כך הצדיקים יודעים שבלי התורה והמצוות אין בהם חיות כלל וכלל.

וישמע אלוקים את נאקתם

יועבידו מצרים את בני ישראל בפרך, וימררו את חייהם בעבודה קשה, פרעה מצווה להכביד על עם ישראל למרר את חייהם, והתורה היא נצחית, והפרעה נמצא אתנו בכל דור ודור, שזה היצר הרע שעושה כל תצדקי שבעולם להפריע ליהודי לעבוד את השי"ת מתוך הרחבת הדעת, מערים עליו קשיים מראה לו כמה קשה להיות עובד ה', חושב הוא אולי

והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים

מעלה יתירה, שבפה אחת ידבר דברים שבקדושה, ובשני ידבר דברים אחרים, אלא שהפחד שאם בפה אחת הוא לא מקפיד על נקיות של הדבור, אולי ח"ו יקלקל את שתי הפיות, ולכן עדיף שיהיה לו רק פה אחת, רואים מכאן שהדבור יש בו אפילו סיכון מסויים.

דבר אחד לדור

'מדבר' מלשון מנהיג ומושל, כמ"ש 'דבר אחד לדור', כל התנהגות המלך והשרים הכל ע"י דבור, המלך אינו צריך לעשות שום דבר בפועל, מספיק שנותן פקודה בפיו וחייבים לשמוע בקולו, וזה הכוונה שאנו אומרים ש'מדבר' זה המעלה הגדולה בבריאה, שהכוונה שאיש המשכיל הרי הוא כמלך ששולט על המדינה, כך המחשבה והשכל של האדם השלם שולט על גופו, ואפילו כאשר הוא עושה דברים שלכאורה הם גשמיים שאפילו הבהמות והחיות עושים זאת, כגון אכילה וכדו', אבל הבדל תהומי יש אצל האדם המשכיל, ששולט בעצמו ואוכל בכדי שיהיה לו כוח לעבוד את השי"ת, מברך לפני כן ואחרי כן, מקפיד לאכול רק מה שמותר ובאופן המותר, אבל אם ח"ו האדם אינו מקפיד לעשות דברים הגשמיים בשכל ובתבונה, הרי אין הוא אחרת מהבהמות שאוכלים כל הבא ליד בלי שום מחשבה קודמת.

ולא ימות מכל לבני ישראל

ולפי"ז מפרש את הפסוק 'והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים', כלומר בדברים הגשמיים המרומזים בלשון 'מקנה', יש הבדל תהומי בין האכילה של עם ישראל קדושים לבין התנהגות המצריים בעת שעושים דברים גשמיים, והתורה ממשיכה 'ולא ימות מכל לבני ישראל', שהגוי אוכל ושותה, הרי זה להבל וריק אין לזה שום תוצאות מועילות, אבל אצל עם ישראל 'לא ימות' בזכות זה עוסקים בתורה ובמצוות, והתורה אומרת את הסיבה שעם ישראל הדברים הגשמיים הם במעלה גדולה מפני 'דבר', שהרי הם שולטים ומנהיגים של עצמם, כל דבר שהם עושים הכל בשכל ובתבונה ולכן הם במעלה הגדולה של ה'מדבר'.

לו נאה ויאה להיות שופט ומנהיג בעם ישראל

דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעות. (רש"י) היה אומר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן ז"ע, שאחרי שהקשה משה רב"ה הרעיא מהימנא לומר **'למה הרעות'** מחמת שנכמרו רחמיו על בני ישראל ומסר נפשו בעדם, אמר הקב"ה **'אתו משפט'**, לו נאה ויאה להיות שופט ומנהיג ישראל על שהקשה לדבר ולומר למה הרעות. ולפי"ז אפשר לפרש את הפסוק **'וידבר משה כן'** (מלשון 'כן' בנות צלפחד) **אל בני ישראל**, כלומר 'הצדק עם בני ישראל, ומה שלא שמעו אלי הוא מחמת קוצר רוח.

(אמרי חיים)

מזל טוב

לבני יקירי האברך החשוב הר"ר **מנחם מנדל שטרן ולרעייתו** שיחי' לרגל הולדת הבן יזכו לרוות ממנו רוב נחת ולהכניסו בבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו

"והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר". התורה מדברת במכת דבר, שכולם ראו את ההבדל הגדול בין הבהמות של עם ישראל שלא נפגעו, ובין הבהמות של המצריים, ואצל עם ישראל לא היה נזק בכלל כמ"ש 'ולא ימות מכל לבני ישראל דבר'.

ומותר האדם מן הבהמה אין

בספה"ק 'אמרי נועם' מקשה, שלכאורה לשון הפסוק אינו לפי הדקדוק, היה צריך לכתוב, לא מת ממקנה ישראל עד אחד, ומה הלשון 'ולא ימות מכל לבני ישראל דבר', ומפרש בדרך מוסר, לפי דברי חז"ל 'ששה דברים נאמר באדם, שלושה כבהמה, אוכלין ושותין כבהמה, פרין ורבין כבהמה וכו'', הקב"ה ברא את האדם הרבה דברים דומים לבהמה, וכך אנו אומרים 'ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, אלא כאשר האדם מקדש את עצמו, וגם במעשים הדומים לבהמה עושה בשכל ובדעת הרי הוא נחשב לאדם.

דומם, צומח, חי, מדבר

הקב"ה ברא את הבריאה דברים של דומם, צומח, חי, מדבר. ידוע שכל דבר שכל דבר יותר גדול במעלה, הצומח יותר חשוב מהדומם, והמעלה הגדולה ביותר זה ה'מדבר' שזה האדם שהוא מדבר, ולכאורה צריך להבין הרי גם בעלי החיים מדברים בינם לבין עצמם, כמו שידוע ששלמה המלך ידע שיחות חיות ועופות, וכן מצינו בחז"ל על תלמידי רבי יוחנן בן זכאי שידעו זאת, וא"כ מדוע אנו אומרים שהאדם הוא במעלה יותר גדולה מפני שהוא מדבר, ויותר מכך, הרי מדבר יש גם חיסרון, אם לא מקפידים על שמירת הדבור, ומדברים ח"ו שקר או לשון הרע ורכילות וכדו', הרי רק מזיקים, וא"כ צריך להבין את מעלתו הגדולה של האדם שהוא נקרא 'מדבר', חז"ל אמרו מפני מה הקב"ה לא ברא לאדם שתי פיות, כמו שיש לו שתי עיניים ושתי אוזניים, ובזה יהיה לו

צר לי עליך אחי.. נעמת לי מאוד

על זה ידוע לבנו בהסתלק מאתנו האי גברא רבא, עובד ה' באמת בהתלהבות ואש קודש, העמיד תלמידים רבים מאוד, שהיו מקושרים אליו בעבותות אהבה, שם לילות כימים להיות לאחיעזר ולאחיסמך לכל תלמיד ותלמיד שהיה אצלו כבן יחידו. האיר מאור דביקותו בתפילה ושבת קודש לכל הרואה אותו, מקושר בלו"נ לצדיקים בהתבטלות גמורה, דולה מתורת רבו ומשקה לאחרים באופן מופלא כבוד סוד שאינו מאבד טיפה, עודד אותי מאוד בהפצת העלון 'אור דניאל'

הגה"ח רבי **חיים יצחק** בן רבי **רפאל שמחה** הכהן **צוקרמן** ז"ל

נסתלק לבית עולמו יום השישי כ' טבת תשפ"ב

יהי רצון שנלמד מדרכיו הטובים ובזכות זה יהיה לנו למליץ יושר ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו